

سابقه بررسی در مورد قیمت ها و محاسبه شاخص های ذیربط در نقاط شهری و روستایی کشور که در حال حاضر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران انجام می گیرد، به شرح زیر است:

الف) شاخص بهای عمده فروشی کالاها و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری

برای اولین بار، بانک ملی ایران در سال ۱۳۱۵، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها را در نقاط شهری آغاز کرد. در سال ۱۳۳۸، با تغییر سال پایه، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها مورد تجدید نظر قرار گرفت و با تأسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، مسئولیت تهیه شاخص های مزبور، به این بانک محول شد. بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۴۸، با پایه قراردادن سال مزبور، تجدید نظر دوم را در محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها به عمل آورد. با افزایش قیمت نفت در سال ۱۳۵۳ که تحولاتی را در اوضاع اقتصادی کشور پدید آورد، سال مزبور به عنوان سال پایه در نظر گرفته شد و بر همین اساس، محاسبه شاخص های مذکور، برای سومین بار مورد تجدید نظر قرار گرفت.

در سال ۱۳۶۱، با توجه به تغییرات ایجاد شده در الگوی مصرف خانوارها که ناشی از تحولات اقتصادی و اجتماعی بعد از انقلاب اسلامی بود، این سال به عنوان سال پایه انتخاب شد و تجدیدنظر در زمینه محاسبه شاخص های مذکور به عمل آمد.

در سال ۱۳۶۹، با پایان یافتن جنگ تحمیلی و تغییر شرایط اقتصادی، ضرورت تجدیدنظر در سال پایه احساس شد و این سال را بانک مرکزی به عنوان سال پایه انتخاب کرد.

بانک مرکزی در سال ۱۳۷۸، سال پایه را برای "شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران" از سال ۱۳۶۹ به سال ۱۳۷۶ تغییر داد. همچنین این شاخص از سال ۱۳۸۵ براساس سال پایه ۱۳۸۳ محاسبه و ارائه شده است. لازم به ذکر است از سال ۱۳۸۱ محاسبه این شاخص در دفتر "شاخص قیمت ها"ی مرکز آمار ایران آغاز شد و از سال ۱۳۹۰ مقرر شد اطلاعات این شاخص در سالنامه آماری کشور براساس سال پایه ۱۳۸۱ ارائه شود. شایان ذکر است در سال ۱۳۹۱ اطلاعات این شاخص براساس سال پایه ۱۳۹۰ توسط دفتر شاخص قیمت مرکز آمار ایران محاسبه و در سالنامه آماری کشور قرار گرفت.

ب) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارها در نقاط روستایی

در سال ۱۳۵۳، مرکز آمار ایران برای اولین بار، طرح آمارگیری از قیمت خرده فروشی تعدادی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی را به مرحله اجرا در آورد و از آن زمان تا مهرماه ۱۳۵۷، نتایج حاصل از آمارگیری های مذکور را همه ساله به صورت متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی، در قالب نشریات فصلی و سالانه، منتشر می کرد. پس از آن، نتایج نیمه دوم سال ۱۳۵۸ و نیمه اول سال ۱۳۵۹ طرح آمارگیری فوق، به صورت متوسط قیمت و شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی روستایی در اختیار علاقمندان قرار گرفت.

از سال ۱۳۶۱ لغایت سال ۱۳۷۵، شاخص قیمت خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوارها در نقاط روستایی، براساس سال پایه ۱۳۶۱ تهیه و منتشر می شد. همچنین در سال ۱۳۷۶، سال ۱۳۷۴ به عنوان سال پایه انتخاب و آمارهای مورد نظر برای سال های ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۸۳، به تفکیک استان ها و کل کشور تهیه و منتشر شده است. از سال ۱۳۸۳ تا

سال ۱۳۹۱، سال ۱۳۸۱ به عنوان سال پایه مبنای محاسبه بوده است. در حال حاضر براساس آخرین تجدیدنظر سال ۱۳۹۰ به عنوان سال پایه مبنای محاسبه قرار گرفته است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است :

شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی: معیار سنجش تغییرات قیمت تعداد معین و ثابتی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی نامیده می‌شود.

طبقه‌بندی در گروه‌های کالاها و خدمات: طبقه‌بندی کالاها و خدمات در شاخص‌های قیمت، براساس ماهیت آن‌ها و طبقه‌بندی‌های بین‌المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است، ولی مبنای کلی، طبقه‌بندی پیشنهادی سازمان ملل (COICOP)^۱ برای کالاها و خدمات مصرفی، (SITC)^۲ برای عمده‌فروشی) می‌باشد که بنا بر ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است.

در این طبقه‌بندی‌ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می‌شود که هر یک از آن‌ها چندین زیرگروه دارد. گروه‌های بزرگ را گروه‌های اصلی و زیر گروه‌های آن‌ها را گروه‌های فرعی کالاها و خدمات می‌نامند. در ضمن، گروه‌های کالاها و خدمات برحسب نیاز براساس گروه‌های اختصاصی نیز طبقه‌بندی می‌شوند. **سال پایه:** سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص، نسبت به آن سنجیده می‌شود و عدد شاخص در آن سال برابر ۱۰۰ است.

ضریب اهمیت: سهم هر کالا یا خدمت را در مجموعه کالاها و خدمات مشمول شاخص، ضریب اهمیت می‌گویند. در شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی، سهم هر کالا یا خدمت، نسبت هزینه پرداختی خانوار، برای آن کالا یا خدمت به کل هزینه خانوار می‌باشد. در شاخص قیمت عمده‌فروشی، سهم هر کالا، ارزش فروش عمده‌فروشی کالا به کل ارزش عمده‌فروشی کالاها می‌باشد.

نقاط شهری: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم "فصل ۲- جمعیت".

نقاط روستایی: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم "فصل ۲- جمعیت".

^۱ طبقه‌بندی مصرف فردی بر حسب هدف (Classification of Individual Consumption According Purpose: COICOP)

^۲ طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی تجارت (Standard International Trade Classification: SITC)

گزیده اطلاعات

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۶، با افزایشی به میزان ۸/۳ درصد نسبت به سال قبل به عدد ۱۰۸/۳ (بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵) رسید. شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری در دو گروه اختصاصی "کالاها" و "خدمات" نسبت به سال گذشته به ترتیب ۹/۴ و ۶/۹ درصد افزایش یافته است. در این سال بیشترین درصد افزایش مربوط به گروه گوشت قرمزوماکیان" با ۱۴/۸ درصد افزایش و کمترین درصدتغییر مربوط به گروه "ارتباطات" با ۲درصد، بوده است. در گروه "کالاهای خوراکی" کمترین درصد افزایش مربوط به گروه " ماهیها و صدف داران" با ۵/۲ درصد بوده است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی در سال ۱۳۹۶، نسبت به سال گذشته، ۸/۸ درصد افزایش یافته و به عدد ۱۰۸/۸ (بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵) رسیده است. شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی در دو گروه اختصاصی "کالاها" و "خدمات" نسبت به سال گذشته به ترتیب ۹/۶ و ۷/۰ درصد افزایش یافته است. در این سال بیشترین درصد افزایش مربوط به گروه آب، برق، سوخت" با ۲۴ درصد افزایش و کمترین درصدتغییر مربوط به گروه "تعمیر و نگهداری واحد مسکونی" با ۰/۳ درصد، بوده است. در گروه "کالاهای خوراکی" کمترین درصد افزایش مربوط به گروه قندو شکر و شیرینیها" با ۲/۳ درصد بوده است.

۱-۲۲- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از

گروه های فرعی

(۱۰۰=۱۳۹۵)

گروه های کالاها و خدمات	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	درصد تغییر سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵
شاخص کل.....	۷۶/۹	۸۸/۲	۹۵/۴	۱۰۰	۱۰۸/۳	۸/۳
خوراکیها، آشامیدنیها ودخانیات.....	۸۳/۲	۹۰/۳	۹۶/۲	۱۰۰	۱۱۱/۵	۱۱/۵
خوراکی ها و آشامیدنی ها.....	۸۳/۱	۹۰/۳	۹۶/۳	۱۰۰	۱۱۱/۶	۱۱/۶
خوراکی ها.....	۸۳/۳	۹۰/۳	۹۶/۴	۱۰۰	۱۱۱/۷	۱۱/۷
غلات و نان.....	۸۰/۹	۸۸/۰	۹۵/۸	۱۰۰	۱۰۷/۵	۷/۵
گوشت قرمز وسفید وفرآورده های آنها	۸۲/۹	۸۹/۴	۹۲/۳		۱۱۴/۳	۱۴/۳
گوشت قرمز وماکیان.....	۸۵/۳	۹۰/۵	۹۱/۶	۱۰۰	۱۱۴/۸	۱۴/۸
ماهیها و صدف داران.....	۷۱/۶	۸۴/۳	۹۵/۴	۱۰۰	۱۰۵/۲	۵/۲
شیر، پنیر و تخم مرغ.....	۸۰/۰	۸۸/۸	۹۵/۶	۱۰۰	۱۱۱/۱	۱۱/۱
روغنها و چربیها.....	۸۲/۸	۹۱/۶	۹۵/۰	۱۰۰	۱۰۶/۹	۶/۹
میوه و خشکبار.....	۸۰/۸	۸۶/۴	۱۰۰	۱۰۰	۱۱۴/۶	۱۴/۶
سبزیجات(سبزی ها و حبوبات).....	۱۰۱/۴	۱۰۵/۰	۱۰۴/۹	۱۰۰	۱۱۹/۸	۱۹/۸
قندوشکر وشیرینی ها(شکر، مربا، عسل، شکلات وشیرینی).....	۷۶/۲	۸۸/۸	۹۵/۸	۱۰۰	۱۰۸/۱	۸/۱
محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر.....	۷۸/۶	۹۱/۳	۹۶/۴	۱۰۰	۱۰۶	۶
چای، قهوه، کاکائو، نوشابه وآب میوه(نوشابه های غیرالکلی).....	۷۸/۶	۸۸/۹	۹۴/۵	۱۰۰	۱۰۸/۹	۸/۹
دخانیات.....	۸۷/۱	۹۲/۱	۹۴/۹	۱۰۰	۱۰۸	۸
کالاهاى غير خوراکی و خدمات.....	۷۴/۵	۸۷/۴	۹۵/۰	۱۰۰	۱۰۶/۹	۶/۹
پوشاک و کفش.....	۸۰/۹	۹۱/۳	۹۶/۹	۱۰۰	۱۰۵	۵

۲۲-۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله) (۱۳۹۵=۱۰۰)

درصد تغییر سال نسبت به سال ۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	گروه های کالاها و خدمات
۷/۶	۱۰۷/۶	۱۰۰	۹۴/۳	۸۵/۶	۷۳/۷	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوختها.....
۶/۳	۱۰۶/۳	۱۰۰	۹۵/۵	۸۷/۳	۷۶/۰	مسکن.....
۶/۳	۱۰۶/۳	۱۰۰	۹۵/۵	۸۷/۵	۷۶/۳	اجاره.....
۹	۱۰۹	۱۰۰	۹۳/۶	۸۳/۰	۶۹/۱	خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی (خدمت)
۱۳/۵	۱۱۳/۵	۱۰۰	۸۸/۵	۷۷/۲	۶۱/۹	آب، برق و سوخت.....
۵/۷	۱۰۵/۷	۱۰۰	۹۷/۱	۹۲/۸	۸۴/۴	مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها
۸/۲	۱۰۸/۲	۱۰۰	۹۵/۶	۸۴/۹	۶۳/۳	بهداشت و درمان.....
۴/۷	۱۰۴/۷	۱۰۰	۹۵/۳	۸۹/۲	۷۲/۵	حمل و نقل.....
۲	۱۰۲	۱۰۰	۹۹/۷	۹۶/۵	۹۰/۵	ارتباطات.....
۷/۳	۱۰۷/۳	۱۰۰	۹۷/۶	۹۱/۹	۷۸/۸	تفریح و فرهنگ.....
۱۲/۲	۱۱۲/۲	۱۰۰	۹۱/۴	۸۰/۰	۶۹/۱	آموزش.....
۸/۱	۱۰۸/۱	۱۰۰	۹۳/۷	۸۴/۵	۷۱/۸	هتل و رستوران.....
۸/۶	۱۰۸/۶	۱۰۰	۹۲/۱	۸۸/۰	۸۱/۱	کالا و خدمات متفرقه.....
۹/۱	۱۰۹/۱	۱۰۰	۹۵/۳	۸۸/۳	۷۷/۰	شاخص کل * (بدون اجاره).....
۹/۴	۱۰۹/۴	۱۰۰	۹۵/۷	۸۹/۸	۷۹/۸	کالاها.....
۶/۹	۱۰۶/۹	۱۰۰	۹۴/۹	۸۶/۱	۷۳/۱	خدمات.....

مأخذ _ مرکز آمار ایران

۲-۲۲- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از

گروه های فرعی

(۱۳۹۵=۱۰۰)

درصد تغییر						گروه های کالاها و خدمات
سال ۹۶	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
نسبت به						
سال ۹۵						
۸/۸	۱۰۸/۸	۱۰۰	۹۳/۶	۸۸/۰	۷۷/۴	شاخص کل.....
۹/۱	۱۰۹/۱	۱۰۰	۹۱/۶	۸۹/۰	۸۳/۵	خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات
۹/۱	۱۰۹/۱	۱۰۰	۹۱/۵	۸۸/۹	۸۳/۶	خوراکی ها و آشامیدنیها.....
۹/۱	۱۰۹/۱	۱۰۰	۹۱/۳	۸۸/۷	۸۳/۷	خوراکیها.....
۵/۹	۱۰۵/۹	۱۰۰	۹۴/۱	۸۴/۸	۷۸/۶	نان و غلات
۱۲/۱	۱۱۲/۱	۱۰۰	۸۶/۹	۹۰/۲	۸۵/۷	گوشت قرمز و سفید و فرآورده های آنها
۱۲/۵	۱۱۲/۵	۱۰۰	۸۶/۳	۹۰/۴	۸۶/۳	گوشت قرمز و ماکیان.....
۴/۵	۱۰۴/۵	۱۰۰	۹۵/۵	۸۶/۴	۷۸/۲	ماهی ها و صدف داران.....
۸/۹	۱۰۸/۹	۱۰۰	۹۶/۴	۹۳/۰	۸۲/۱	شیر، پنیر و تخم مرغ
۵/۱	۱۰۵/۱	۱۰۰	۹۴/۰	۸۸/۹	۸۵/۳	روغن ها و چربی ها.....
۷/۹	۱۰۷/۹	۱۰۰	۸۲/۶	۸۶/۰	۸۲/۰	میوه ها و خشکبار.....
۲۰/۱	۱۲۰/۱	۱۰۰	۹۶/۷	۹۷/۸	۹۷/۶	سبزی ها و حبوبات
۲/۳	۱۰۲/۳	۱۰۰	۹۲/۶	۸۵/۰	۷۸/۶	شکر، مربا، عسل، شکلات و
						شیرینی(قندوشکر و شیرینیها).....
۳	۱۰۳	۱۰۰	۹۷/۰	۹۵/۰	۹۳/۲	محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در
						جای دیگر.....
۸/۵	۱۰۸/۵	۱۰۰	۹۴/۳	۹۲/۰	۸۱/۵	چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه
						(نوشابه های غیرالکلی).....
۱۰/۶	۱۱۰/۶	۱۰۰	۹۴/۳	۹۱/۸	۸۱/۹	دخانیات
۸/۷	۱۰۸/۷	۱۰۰	۹۵/۰	۸۷/۳	۷۳/۰	کالاهای غیرخوراکی ها و خدمات
۵/۱	۱۰۵/۱	۱۰۰	۹۷/۲	۹۱/۵	۷۹/۶	پوشاک و کفش.....

۲-۲- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله)

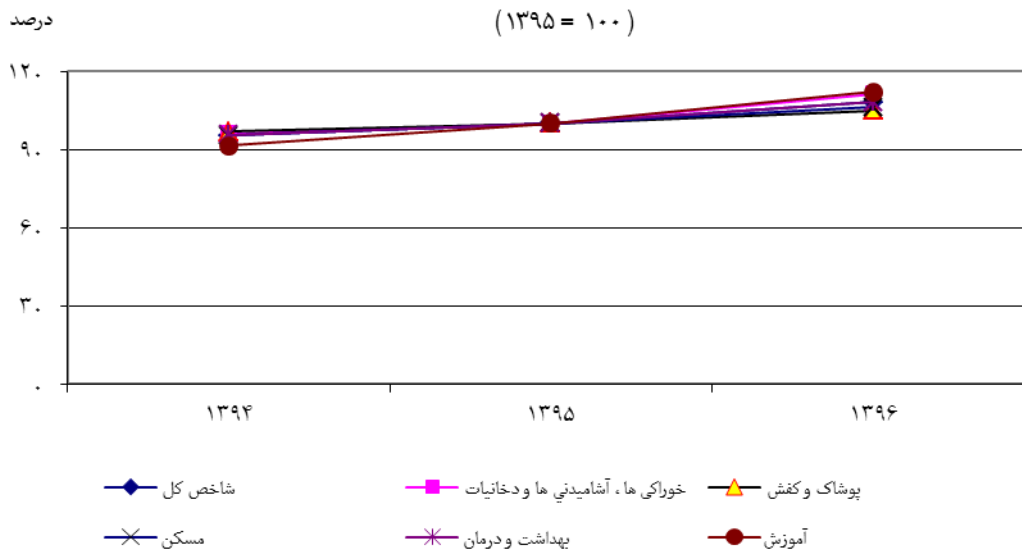
(۱۳۹۰=۱۰۰)

گروه های کالاها و خدمات	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	درصد تغییر سال نسبت به سال ۹۵
مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها	۷۱/۴	۸۵/۶	۹۲/۸	۱۰۰	۱۱۲/۹	۱۲/۹
..... مسکن	۷۶/۸	۸۸/۰	۹۵/۷	۱۰۰	۱۰۶/۱	۶/۱
..... اجاره	۷۶/۳	۸۷/۵	۹۵/۵	۱۰۰	۱۰۶/۳	۶/۳
..... نگهداری و تعمیر واحد مسکونی	۸۷/۷	۹۸/۴	۹۹/۲	۱۰۰	۱۰۰/۳	۰/۳
..... آب، برق و سوخت	۶۳/۵	۸۲/۱	۸۸/۴	۱۰۰	۱۲۴	۲۴
..... مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها	۸۰/۰	۸۹/۸	۹۶/۵	۱۰۰	۱۰۷/۳	۷/۳
..... بهداشت و درمان	۶۶/۱	۸۲/۹	۹۴/۸	۱۰۰	۱۰۷/۱	۷/۱
..... حمل و نقل	۷۰/۴	۸۸/۱	۹۵/۰	۱۰۰	۱۰۴/۵	۴/۵
..... ارتباطات	۸۱/۰	۹۷/۴	۹۹/۹	۱۰۰	۱۰۱	۱
..... تفریح و فرهنگ	۷۳/۲	۸۶/۷	۹۵/۶	۱۰۰	۱۰۶/۴	۶/۴
..... آموزش	۶۹/۹	۸۱/۴	۹۱/۶	۱۰۰	۱۱۲/۵	۱۲/۵
..... هتل و رستوران	۷۳/۵	۸۴/۶	۹۳/۱	۱۰۰	۱۰۷/۷	۷/۷
..... کالاها و خدمات متفرقه	۷۳/۱	۸۱/۰	۹۲/۹	۱۰۰	۱۰۹/۱	۹/۱
..... شاخص کل* (بدون اجاره)	۷۷/۵	۸۸/۰	۹۳/۴	۱۰۰	۱۰۹/۲	۹/۲
..... کالاها	۸۰/۰	۸۹/۵	۹۳/۴	۱۰۰	۱۰۹/۶	۹/۶
..... خدمات	۷۰/۰	۸۳/۵	۹۴/۱	۱۰۰	۱۰۷	۷

مأخذ _ مرکز آمار ایران

۱_۲۲_ شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری

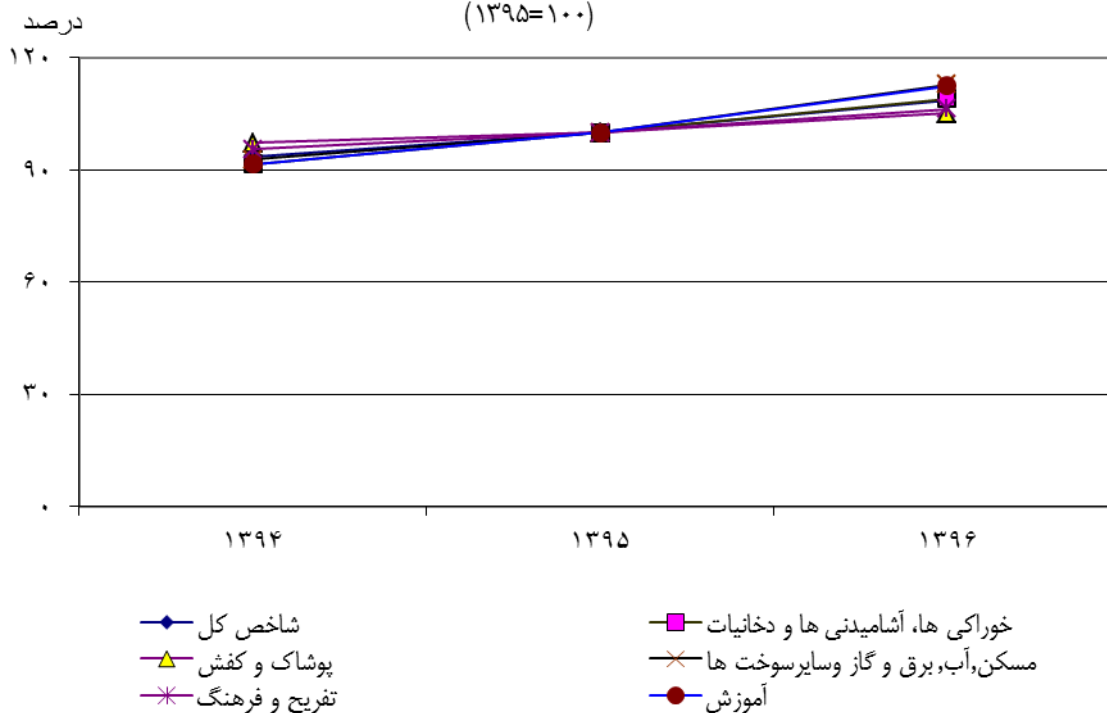
(۱۳۹۵ = ۱۰۰)

مینا جدول ۱ - ۲۲

۲_۲۲_ شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی

(۱۳۹۵=۱۰۰)

مینا جدول ۲ - ۲۲